

'Ορθρος' Αττικός

'Ενωρίς τὸ πρωὶ τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1965 ἀπέθανε στὴ Λευκωσία ἀπὸ καρδιακὴ προσβολή, ὁ Πάνος Παπαδόπουλος ('Ορθρος' Αττικός) καὶ ἐκήδεύθη εἰς τὸ Νεκροταφεῖον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κοντοῦ Λάρνακος, εἰς τὸν οἰκογενειακὸν τοῦ τάφον.

'Ο Αττικός ἐγεννήθη εἰς τὴν Λάρνακα περὶ τὸ 1903, ἀλλὰ ἔζησε τὰ τελευταῖα του χρόνια εἰς τὴν Λευκωσίαν. Ἐφοίτησεν εἰς τὸ Παγκύπριον Ἐμπορικὸν Λύκειον Λάρνακος.

Τὸ λογοτεχνικὸ ἔργο του εἶναι πολὺπτυχο καὶ θ' ἀπαιτοῦ σε ἰδιάζουσα μελέτη καὶ εὐσευεῖδη κριτική. Ἡμεῖς ἀρκούμεθα νὰ σύρουμε μερικὲς πενιὲς σὰν περίληψη, γιὰ νὰ προβάλουμε τὸ ἔργο του καὶ προπάντων τὸ ποιητικὸ του.

'Ο Αττικός ἔχει γράψει λυρικά ποιήματα, συμβολικά, συναισθηματικά, σατιρικά, θρησκευτικά, ἐπικολυρικά, ἐθνικά. Ὡς πεζογράφος ἔχει γράψει τὸ δράμα «Ἡ χωριατοπούλα» ποῦ ἀνεβιδάσθηκε σ' ὀλόκληρη τὴν Κύπρο. Ἐχει καὶ ἀνέκδοτα δράματα, ποῦ δὲν ἐδόθησαν γιὰ νὰ παιχθοῦν, σὰν τὸ «Ἡ καρδιά τῆς μάνας», «Καὶ νεκρὴ τὸν ἀπάτησε», «Τὸ Θεῖο δράμα» καὶ ἄλλα ἔργα του σὲ Κυπριακὴ ντοπολαλιά. Ἐξέδωσε τὸ πολυγραφημένο ἐθνικὸ του δράμα «Τὸ Ἐπος τοῦ

1821», τὸ ὁποῖον ἐπρομηθεύθησαν ὅλα τὰ σχολεῖα Μέσης Ἐκπαίδευσως, οἱ Ὄργανώσεις καὶ Σωματεῖα τῆς Κύπρου. Ἐγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν δεκάδες χρονογραφήματα.

'Αναφέρουμε τὴν γνώμην μῆ ἀσθεντίας, τοῦ Πρῦτάνεως τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας καὶ ποιητοῦ, τοῦ Κωστή Παλαμά. Ὅταν ἀκόμη, πολὺ νῆος ὁ Ὄρθρος Αττικός ἦτο φοιτητὴς στὴν Ἀθήνα, ποιητὴς καὶ αἰσθαντικὸς ὅπως ἦτο ὁ Αττικός, ἐνοιωσε μιά δόνηση ἀπὸ τὴν ὠραιότητα τοῦ γαλιζίου οὐρανοῦ τῆς Ἀθήνας, ἐγοητεύθη ἀπὸ τὸν λαξευτὸν θείον Βράχον καὶ τὰ ἀθάνατα καλλιτεχνήματα του, ἐνεπνεύσθη καὶ ἔγραψε τὴν ποιητικὴν του συλλογὴ «Ὠδὲς στὴν Ἀκρόπολη», ὅλα ποιήματα ἀφιερωμένα στὴν ἀρχαία λάμψη καὶ ὠραιότητα τῶν αἰωνοβίων, μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως. Ἐίχε ὅμως καὶ τὴν καλὴν ἰδέαν νὰ παρουσιάσῃ τὰ ποιήματα αὐτὰ, τότε, στὸν Κωστὴ Παλαμὰ καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ τοῦ γράψῃ ἕνα πρόλογο. Ὁ Παλαμὰς τοῦ ἀπήντησε μὲ τὲς λέξεις αὐτῆς: «Ἐὰν κάνουν νεαρὲ μου, θὰ σὰς γράψω...». Σὲ λίγες ἑβδομάδες, ἕνας φάκελλος βρισκότανε μπροστὰ στὸ γραφεῖον τοῦ Παλαμά, ποῦ ἦταν τότε Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ μὲ τὴν εἴσοδο τοῦ Αττικοῦ στὴν ἀίθουσα, ὁ Παλαμὰς τοῦ εἶπε:

«Ὅριστε τὸν πρόλογο, εἶναι ἐμπνευσμένα τὰ ποιήματά σας σὰς συχαίρω».

Καταχωροῦμεν μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν πρόλογο αὐτοῦ τοῦ Παλαμά:

«... Ἡ ἰδέα ποῦ ἐμπνέει τὸν στίχον σας εἶναι ὠραία καὶ ζωντανή. Ὅχι μονάχα γιὰτὸ ἄρχαῖος κόσμος εἶναι πάντα νέος, ἀλλὰ γιὰτὸ ποιητὴς γενεὴ κῶτατα δὲν ζῆ σὲ κανένα ὠρισμένο κόσμον, παλαιὸ ἢ νέον, περασμένο ἢ σύγχρονον. Ὁ ποιητὴς εἶναι πολίτης ὄλων τῶν καιρῶν καὶ ὄλων τῶπων... Ἀνόητα κρίνουν καὶ πέφτουνε σ' ἕνα μεγάλο αἰσθητικὸ σολοικισμὸ ὅσοι θέλουν τὸν ποιητὴν συγχρονισμένον, καθὼς συνηθίζουσι, νὰ λένε. Τὸ τραγοῦδι στὴν οὐσία του εἶναι κάτι ἄχρονον... Εἶναι αὐτὴ ἡ γνώμην μου πολὺ τιμητικώτερη γιὰ σὰς, ποιητὴς καθὼς εἴσατε εἰλικρινὰ ἀγαπώντας τὴν ποίησιν νέος δλέποντας μπροστὰ πάντα σὲ κίνηση καὶ σὲ καλυτέρωσιν, παρὰ ἐὰν ἦταν ἡ γνώμην μου πρόστυχο φιλοφρόνημα ποῦ θὰ ἰκανοποιούσε ἕνα ματαιόδοξο, ἀλλὰ ὄχι μιά καρδιά μουσὸθρεφτὴ σὰν ἐσὰς. Ἐπειτα θὰ ἤθελα νὰ τελειώσω μὲ μιά συμβουλή ὅσο κι' ἂν ἀντιπαθῶ τὸ εἶδος αὐτοῦ τοῦ λόγου. Ποτὲ μὴν προσέχετε τοὺς ἄλλους τί θὰ σὰς εἰποῦνε καὶ ποτὲ θὰ σὰς ἰδοῦν, ἀκόμα καὶ σ' ἐκείνους ποῦ θὰ τοὺς νομίζετε ἰκανώτερος νὰ σὰς φωτίσουνε σὲ κάτι. Στὰ ζητήματα τῆς τέχνης νὰ συμβουλευέσαστε μόνον τὴν ἰδίαν σας τὴν αἰσθητικὴν φροντίζοντας μονάχα νὰ τὴν καλοτρέφετε, νὰ ἀνατρέφετε καὶ νὰ τὴν τελειοποιήτε, ὅσο σὰς εἶναι μπορετό. Προσέχετε μόνον σ' ἐκείνους ποῦ ἡ συνειδησὴ σας ὑπαγορεύει νὰ προσέχετε καὶ μὴ φοβάσαστε νὰ ἀντιλέγετε καὶ στὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν σας καὶ νὰ τὸν ἀπαρνιόσαστε, ὅσο σὰς βαστοῦν τὰ πόδια, γιὰ νὰ τραβάτε πάντα ἐμπρός».

Αὐτὴ εἶναι ἡ κατηγορηματικὴ ἐτυμηγορία τοῦ μεγάλου Κωστή Παλαμά γιὰ τὸν Αττικόν, καὶ ὁποιοσδήποτε διαφωνεῖ, πρέπει νὰ εἶναι μικρὸς ἢ μικρόψυχος καὶ φωρᾶται ἀσεβῶν στὴν Κυπριακὴν λογοτεχνίαν.

'Εθεώρησα σκόπιμον νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν γνώμην τοῦ Παλαμά, γιὰ νὰ πείσω τοὺς παράγοντες ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι παρεγνώρισαν καὶ παραγνωρίζουν ὁτιδήποτε δὲν ἔχει τὴν σφραγίδα τῶν ἢ τὴν εὐνοϊάντων.

'Ο Αττικός ἔχει ἐκδώσει τὶς ἀκόλουθες ποιητικὲς συλλογές: «Ποικίλη Στοά», «Δαΐδαλος Αὐλά» ποῦ εἶναι ἔλεγει ἀκὰ ποιήματα, «Ὠδὲς στὴν Ἀκρόπολη» μὲ πρόλογον τοῦ Κωστή Παλαμά, «Τὰ Ἄμοιρα», «Ἡ Κυπριακὴ Ραψωδία» ποῖημα ἐπικολυρικόν, «Βιβλικὲς Μολπές» ἐγκεκριμένο γιὰ τὰ σχολεῖα ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον Κύπρου καὶ τὸ Γραφεῖον Παιδείας. Ἐχει καὶ ἄλλα ἔργα ἀνέκδοτα ποιήματα, πεζογραφήματα, χρονογραφήματα, διηγήματα, χιουμοριστικὰ ποιήματα καὶ ἄλλα.